

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

بررسی الگوی مصرف خانوارهای شهری استان تهران **و کل کشور در سال ۱۳۹۵**

گزارش حاضر به بررسی سبد هزینه ای و درآمدهای خانوارهای شهری استان تهران و کل کشور می پردازد. یافته‌های گزارش نشان می‌دهد که تفاوت نسبتاً قابل توجهی میان الگوی مصرف خانوارهای شهری در استان تهران و کل کشور وجود دارد. از سوی دیگر، درآمد یک خانوار شهری در استان تهران نیز عمدتاً به واسطه درآمدهای غیرپولی که بیشتر ناشی از ارزش اجاری مسکن شخصی است، نسبت به متوسط درآمد یک خانوار شهری در کل کشور بالاتر است. تغییرات بعد خانوارها، وضعیت اشتغال، مسکن و تحصیلات از دیگر مواردی است که در این گزارش به آنها پرداخته می‌شود.

بر اساس آمارهای سال ۱۳۹۵، متوسط هزینه و درآمد ناخالص هر خانوار شهری در استان تهران تقریباً ۱,۵ برابر متوسط هزینه و درآمد هر خانوار شهری در کل کشور است. همچنین، الگوی مصرف خانوارهای شهری استان تهران در برخی از اقلام هزینه‌ای نسبت به کل کشور متفاوت است؛ بطوریکه خانوارهای شهری استان تهران در مقایسه با خانوارهای شهری کل کشور هزینه بیشتری برای خوراکی و آشامیدنی و رستوران و هتل می پردازند.

۱. هزینه ها

متوسط هزینه ناخالص خانوارهای شهری کل کشور در سال ۱۳۹۵، ۳۹,۳ میلیون تومان بوده که نسبت به سال قبل آن رشد ۱۱,۴ درصدی داشته است. این هزینه ها در سال ۱۳۹۵ برای استان تهران معادل ۵۰,۶ میلیون تومان بوده که با ۲۳ درصد رشد مواجه شده است. در مقایسه با میانگین کل کشور، خانوارهای استان تهران در سال ۱۳۹۵ حدود ۱۱ میلیون تومان هزینه بیشتری داشته‌اند.^۱

جدول ۱- مقایسه هزینه ناخالص خانوارهای شهری تهران و ایران در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵-میلیون ریال

درصد تغییرات سال ۱۳۹۵ به ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۴	
۱۱,۴	۳۹۳	۳۵۲,۷	هزینه های ناخالص خانوارهای شهری کل کشور
۲۳	۶۲۳	۵۰۶,۵	هزینه های ناخالص خانوارهای شهری استان تهران

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

^۱ در گزارش حاضر، مالیات و حق بازنشستگی کسر نشده و درآمدها و هزینه ها به صورت ناخالص آورده شده است.

۱,۱. تغییر الگوی مصرف خانوارهای کشور و استان تهران

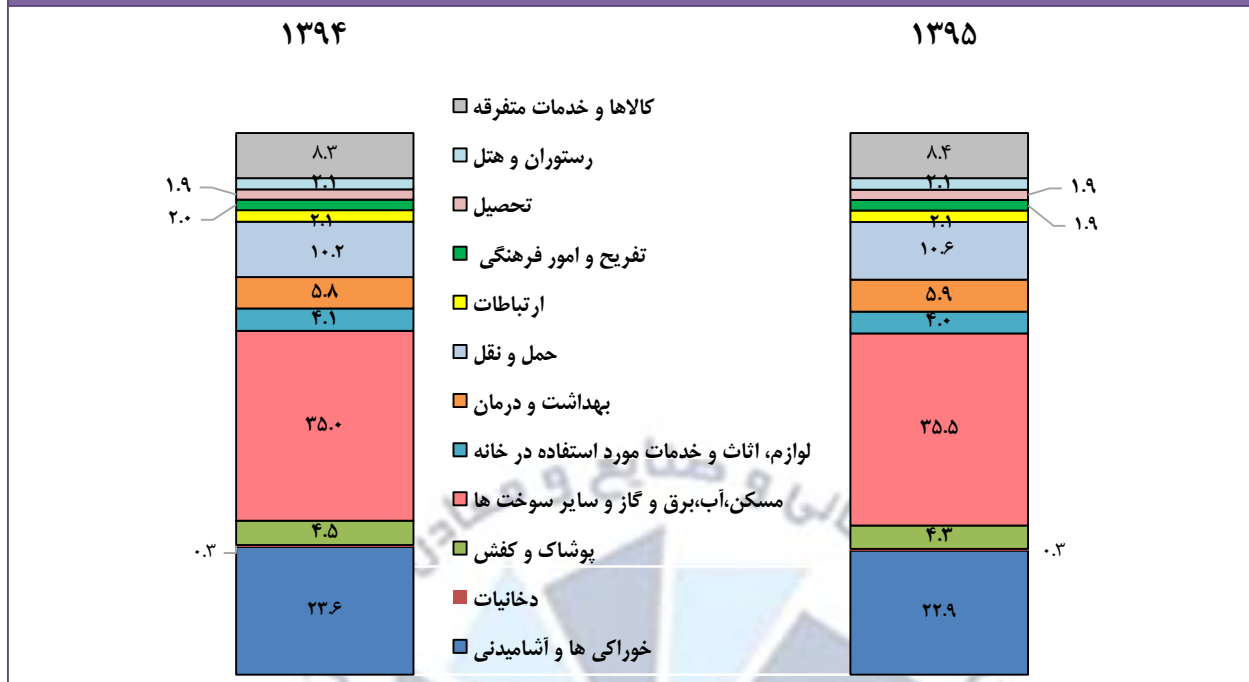

با وجود اینکه سهم هزینه خوراکی و آشامیدنی در سبد هزینه خانوارهای شهری استان تهران در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل آن افزایش یافته، اما در خانوارهای شهری کل کشور این سهم در مقایسه با مدت مشابه سال قبل خود با کاهش مواجه شده است. در مقابل، سهم هزینه های مسکن خانوارهای شهری استان تهران نسبت به سال قبل کاهش یافته در حالیکه این سهم در کل کشور افزایش یافته است. بعلاوه، خانوارهای شهری استان تهران در سال ۱۳۹۵، سهم بیشتری برای هزینه های رستوران و هتل می پردازند اما سهم تفریح در سبد هزینه های آن ها کاهش یافته است. این تغییرات نشان می دهد سلیقه مصرفی خانوارهای شهری استان تهران در برخی اقلام هزینه ای با خانوارهای کل کشور متفاوت است.

۱,۱,۱. سهم اقلام هزینه ای از هزینه ناخالص کل کشور

هزینه های هر خانوار شهری شامل زیرمجموعه هایی است که سبد هزینه خانوار را تشکیل می دهند. به طور کلی، بیشترین هزینه کرد خانوارهای شهری کل کشور در سال ۱۳۹۵ به ترتیب در "مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها" با سهم ۳۵,۵ درصدی، "خوراکی و آشامیدنی" با سهم ۲۲,۹ درصدی و "حمل و نقل" با سهم ۱۰,۶ درصدی بوده است. مطابق نمودار ۱، در سال ۱۳۹۵ سهم هر یک از اقلام هزینه ای در سبد هزینه کل ناخالص خانوارهای شهری نشان می دهد در کل کشور سهم هزینه های مسکن، آب و برق و گاز و سایر سوخت ها و حمل و نقل نسبت به سال ۱۳۹۴ از کل هزینه های ناخالص افزایش یافته و در مقابل سهم خوراک و آشامیدنی، پوشاک و کفش و لوازم منزل در سبد هزینه خانوار کاهش یافته است.

نمودار ۱- مقایسه سهم هر یک از اقلام هزینه ای خانوارهای شهری از کل هزینه ناخالص سالانه کشور در سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ (درصد)

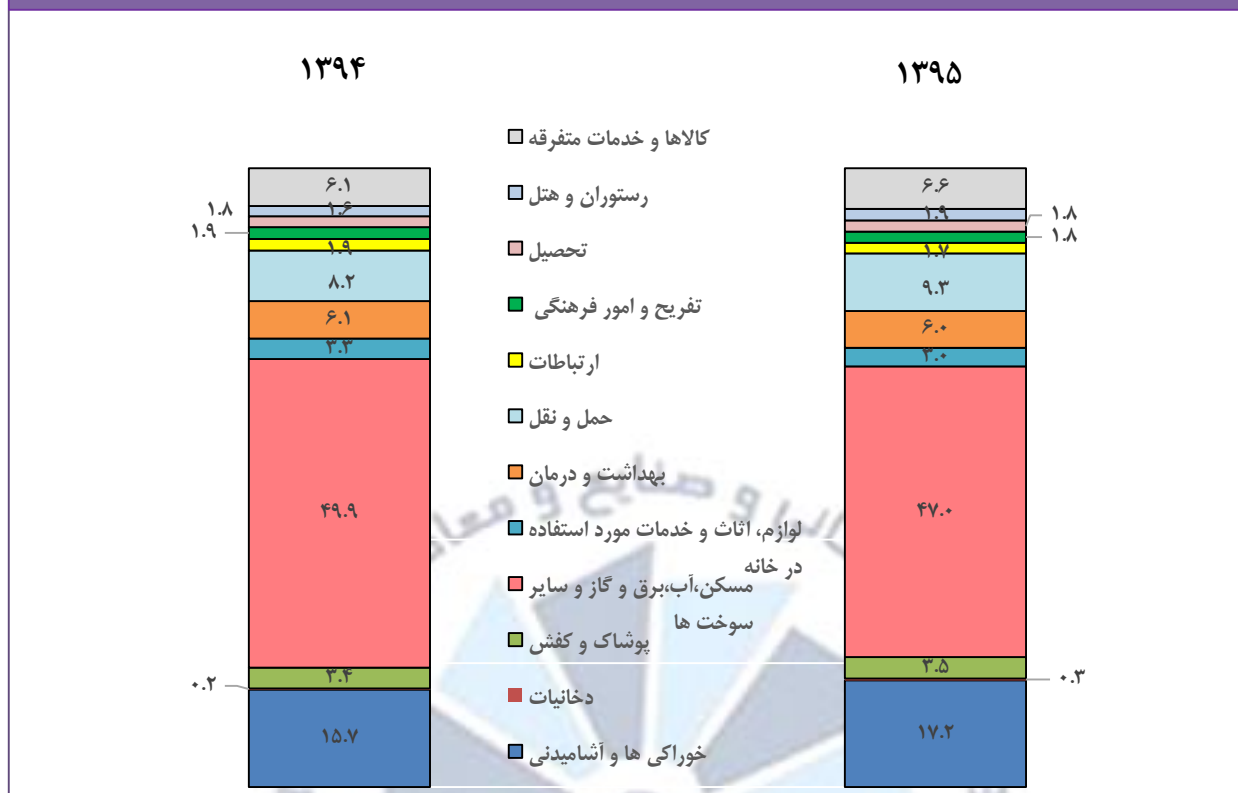
منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

همچنین در میان اقلام هزینه ای خانوارهای شهری کل کشور، گروه های مسکن، برق و آب و سوخت با ۴,۵ واحد درصد، خوراکی و آشامیدنی با ۱,۹ واحد درصد و حمل و نقل با ۱,۶ واحد درصد بیشترین سهم را در رشد هزینه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ داشته اند.

۱,۱,۲. سهم اقلام هزینه ای از هزینه ناخالص استان تهران

بیشترین هزینه کرد خانوارهای شهری استان تهران در سال ۱۳۹۵ به ترتیب در "مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها" با سهم ۴۷ درصدی، "خوراکی و آشامیدنی" با سهم ۱۷,۲ درصدی و "حمل و نقل" با سهم ۹,۳ درصدی بوده است مطابق نمودار ۲ در استان تهران سهم هزینه های خوراک و آشامیدنی، حمل و نقل، کالا و خدمات متفرقه و رستوران و هتل در سبد خانوارها در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ افزایش داشته است در حالیکه سهم هزینه های مسکن، آب و برق و سوخت، لوازم و اثاث خانه، ارتباطات، بهداشت و درمان و تفریح و امور فرهنگی از کل هزینه ها در سبد خانوارهای شهری استان تهران کاهش یافته است. در مقایسه با میانگین کل کشور، سهم هزینه های خوراکی و آشامیدنی از اقلام هزینه ای خانوارهای شهری استان تهران ۵,۷ واحد درصد کمتر است.

نمودار ۲- مقایسه سهم هر یک از اقلام هزینه ای خانوارهای شهری استان تهران از کل هزینه ناخالص سالانه در سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ (درصد)

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

همچنین در میان اقلام هزینه ای خانوارهای شهری استان تهران، گروه های مسکن، برق و آب و سوخت با ۷,۹ واحد درصد، خوراکی و آشامیدنی با ۵,۵ واحد درصد و حمل و نقل با ۳,۲ واحد درصد بیشترین سهم را در رشد هزینه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ داشته اند.

۱,۱,۳. رشد هزینه ها در سبد خانوار

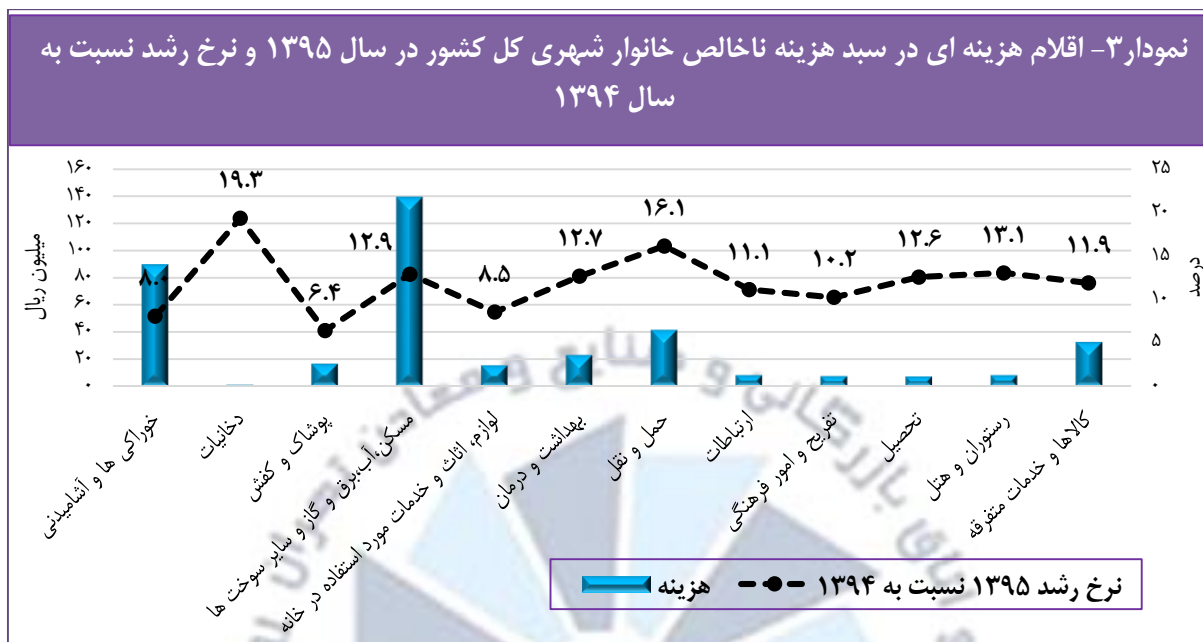

نرخ رشد بالاتر در هزینه های حمل و نقل، رستوران و هتل و دخانیات نسبت به سایر اقلام هزینه ای (سال ۱۳۹۵ در مقایسه با ۱۳۹۴) نشان می دهد، اگر چه این اقلام سهم کوچکی در سبد هزینه های خانوار دارند، اما در سال اخیر خانوارهای شهری برای آن ها بیشتر از قبل هزینه کرده اند.

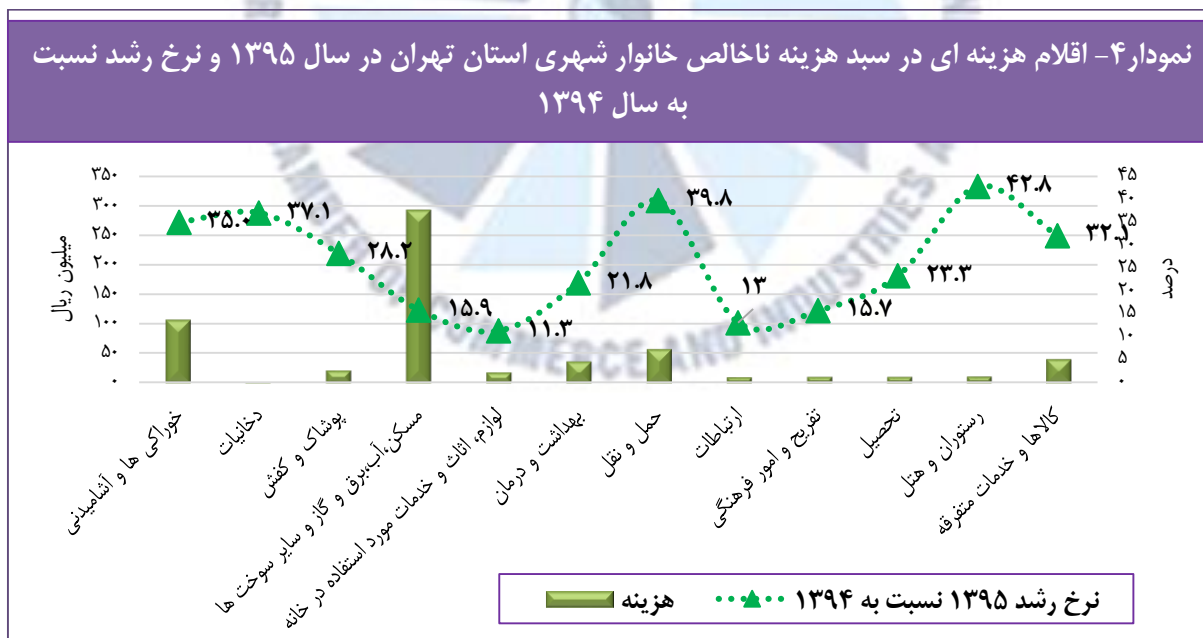
در میان خانوارهای شهری کل کشور و استان تهران، بیشترین متوسط هزینه سالانه در سبد هزینه های خانوارها متعلق به هزینه "مسکن، آب و برق و سوخت" است و هزینه "خوراکی و آشامیدنی" در رتبه دوم قرار دارد. نکته قابل توجه این است که نرخ رشد این اقلام هزینه ای در میان خانوارهای شهری استان تهران و کل کشور متفاوت است.

معاونت بررسی های اقتصادی

در خانوارهای شهری کل کشور در سال ۱۳۹۵ بیشترین نرخ رشد هزینه‌ها در میان اقلام هزینه‌ای نسبت به سال ۱۳۹۴ به ترتیب متعلق به "دخانیات" با رشد ۱۹,۳ درصد، "حمل و نقل" با رشد ۱۶,۱ درصد و "رستوران و هتل" با رشد ۱۳ درصد می‌باشد. اما در میان خانوارهای شهری استان تهران رستوران و هتل، حمل و نقل و دخانیات به ترتیب با رشد ۴۳ درصدی، ۴۰ درصدی و ۳۷ درصدی بیشترین رشد در هزینه را به خود اختصاص داده‌اند (نمودارهای ۳ و ۴)

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۱.۲. مقایسه متوسط هزینه های خانوارهای شهری استان تهران و کل کشور

متوسط هزینه ناخالص سالانه در خانوارهای شهری استان تهران نسبت به خانوارهای شهری کل کشور حدود ۵۹ درصد بیشتر است. در زیرمجموعه های سبد هزینه خانوار نیز هزینه خانوارهای تهرانی بین ۱۹ تا ۱۱۰ درصد نسبت به خانوارهای کل کشور رشد داشته است (جدول ۲)

جدول ۲- مقایسه متوسط هزینه ناخالص خانوارهای شهری کشور و استان تهران-۱۳۹۵ (میلیون ریال)

رشد متوسط هزینه ناخالص خانوارهای شهری تهران نسبت به ایران-درصد	متوسط هزینه ناخالص		
	خانوارهای شهری تهران	خانوارهای شهری کل کشور	
۵۹	۶۲۳	۳۹۳	جمع کل
۱۹	۱۰۷.۴	۹۰	خوراکی ها و آشامیدنی
۲۲	۱.۶	۱.۳	دخانیات
۲۹	۲۱.۸	۱۶.۹	پوشاک و کفش
۱۱۰	۲۹۲.۶	۱۳۹.۴	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها
۱۷	۱۸.۵	۱۵.۸	لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه
۶۱	۳۷.۳	۲۳.۲	بهداشت و درمان
۳۸	۵۷.۸	۴۱.۹	حمل و نقل
۳۰	۱۰.۸	۸.۳	ارتباطات
۴۶	۱۱.۲	۷.۶	تفریح و امور فرهنگی
۵۲	۱۱.۱	۷.۳	تحصیل
۴۰	۱۱.۷	۸.۴	رستوران و هتل
۲۵	۴۱.۱	۳۲.۹	کالاها و خدمات متفرقه

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

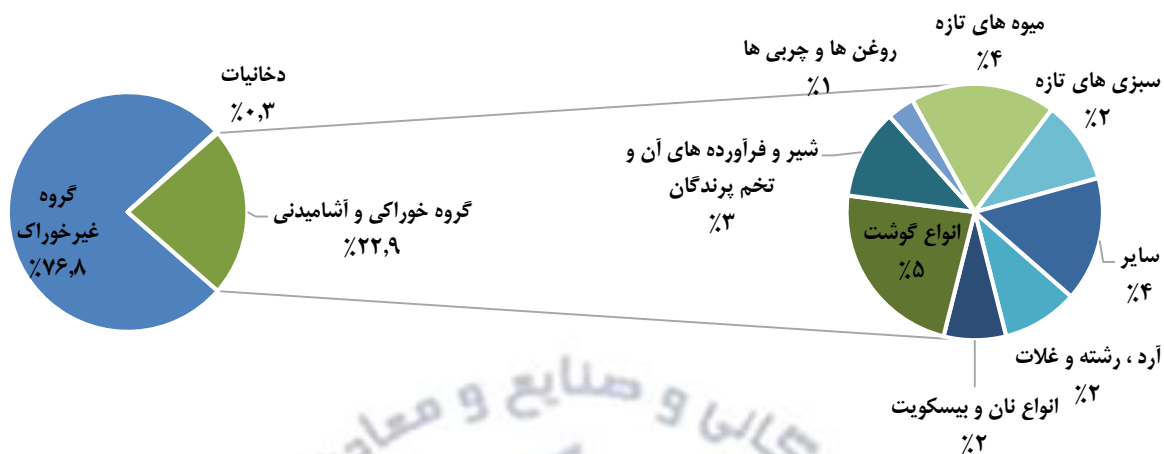
۱.۳. هزینه خانوارهای شهری کل کشور بر حسب زیرگروه های خوراکی و غیرخوراکی

به طور کلی در میان اقلام هزینه ای، انواع خوراکی و آشامیدنی حدود ۳۰ درصد و سایر اقلام غیرخوراکی حدود ۷۷ درصد از هزینه های خانوارهای شهری کل کشور را به خود اختصاص داده اند. سهم هر یک از زیرگروه های هزینه ای این اقلام در نمودارهای ۵ و ۶ نشان داده شده است.

در میان زیرگروه های خوراکی، انواع گوشت بیشترین هزینه را در سبد خانوار به خود اختصاص داده است و پس از آن میوه های تازه قرار دارند.

در میان زیرگروه های غیرخوراکی نیز به جز مسکن و برق و آب و سوخت که هزینه بسیار بالایی دارد، بیشترین سهم از هزینه ها به ترتیب متعلق به حمل و نقل، خدمات متفرقه و بهداشت و درمان می باشد.

نمودار ۵- سهم زیرگروه های خوراکی از کل هزینه ناخالص خانوار شهری کل کشور-۱۳۹۵

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

نمودار ۶- سهم زیرگروه های غیرخوراک از کل هزینه ناخالص خانوار شهری کل کشور-۱۳۹۵

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

با توجه به اینکه اقلام هزینه‌ای موجود در سبد هزینه ناخالص سالانه خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۵ با رشد همراه بوده است، به نظر می‌رسد اندازه بازار برخی محصولات از سمت عرضه در کشور تغییر کرده باشد، لذا در ادامه، تغییرات اندازه بازار برخی اقلام منتخب غیرخوراکی و خوراکی به تفکیک طی سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ بررسی شده است

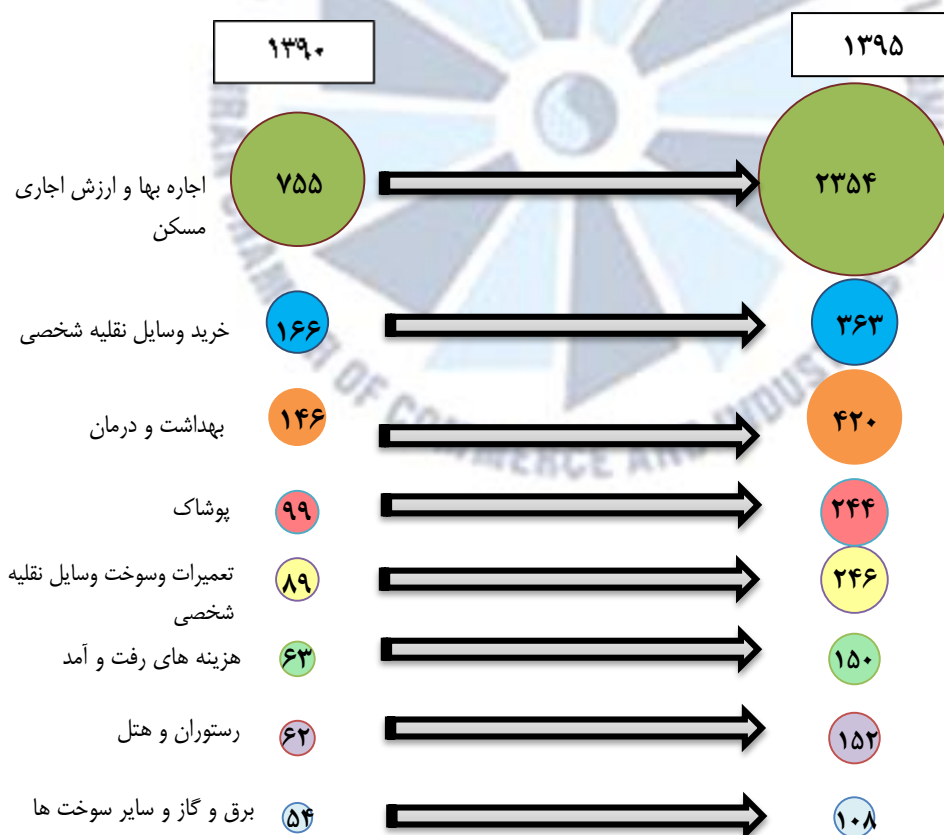

۱,۴. اندازه بازار اقلام غیرخوراکی و خوراکی منتخب

۱,۴,۱. اندازه بازار اقلام غیرخوراکی و خوراکی منتخب در خانوارهای شهری کل کشور

ارزش بازار کل اقلام غیرخوراکی سال ۱۳۹۵ در خانوارهای شهری بالغ بر ۵۴۶ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با رقم مشابه سال ۱۳۹۰، ۲,۷ برابر شده است. مطابق نمودار ۷ طی پنج سال، در میان اقلام هزینه‌ای غیرخوراکی در سبد خانوار، اندازه بازار "اجاره بها و ارزش اجاری مسکن" و "بهداشت و درمان" حدود ۳ برابر شده است. سایر بازارها نیز دو برابر و بیشتر افزایش یافته‌اند.

نمودار ۷- اندازه بازار برخی اقلام منتخب غیرخوراکی بر اساس مصرف خانوارهای شهری کشور-هزار میلیارد ریال

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا. مرکز آمار ایران و محاسبات تحقیق

معاونت بررسی های اقتصادی

در میان اقلام هزینه ای خوراکی اندازه بازار "قند و شکر" طی ۵ سال مذکور کمتر از دو برابر افزایش یافته است. اندازه بازار سایر اقلام هزینه ای نیز حدود ۲ برابر و بیشتر افزایش یافته است.

جدول ۳- اندازه بازار برخی اقلام منتخب خوراکی در خانوارهای شهری کل کشور- هزار میلیارد ریال

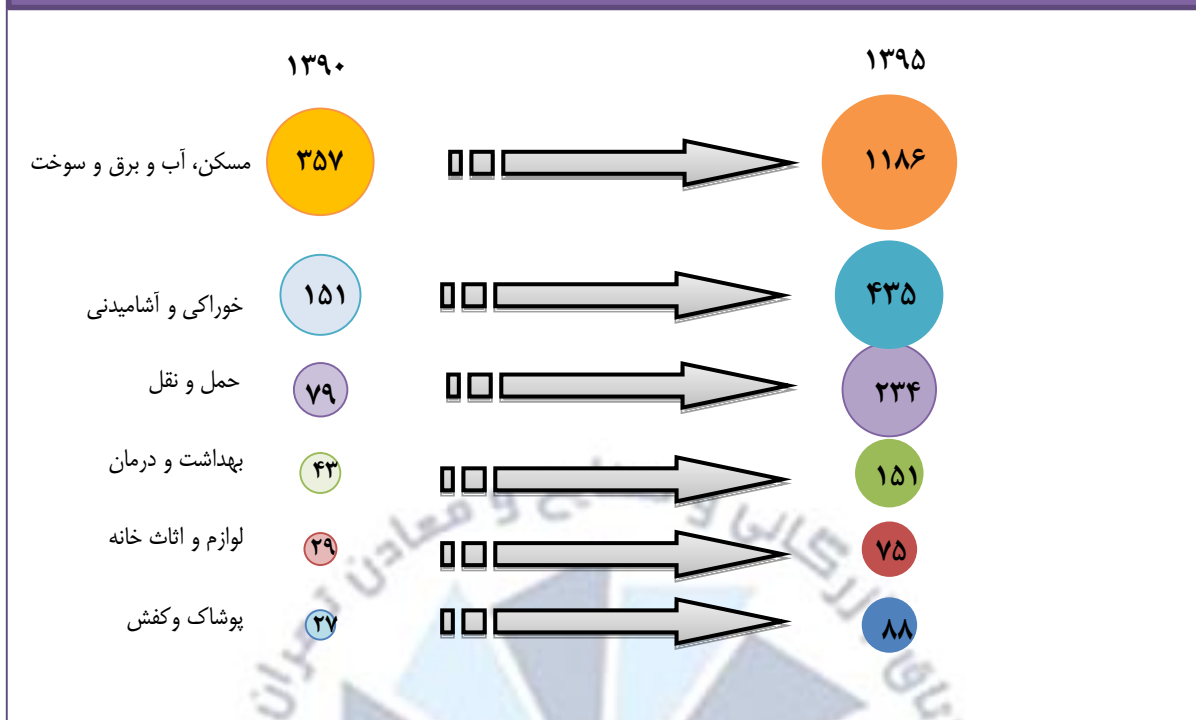
۱۳۹۵	۱۳۹۰	اقلام منتخب
۱۵۷.۷	۶۴.۹	آرد، رشته و غلات
۱۵۲.۱	۵.۲	انواع نان
۹۲.۶	۴۵.۷	بیسکویت، کیک و شیرینی خشک
۳۴.۳	۱۳.۶	گوشت دام
۲۲۰.۱	۹۹.۰	گوشت پرندگان
۱۱۱.۲	۴۹.۵	انواع شیر
۴۴.۳	۲۰.۳	فرآورده های شیر
۱۰۹.۷	۳۸.۵	تخم پرندگان
۳۵.۱	۱۷.۳	روغن های نباتی
۳۵.۵	۱۶.۷	میوه های تازه
۲۹۶.۲	۱۱۵.۴	سبزی های تازه
۱۶۹.۸	۶۴.۴	خشکبار و آجیل
۵۷.۲	۱۷.۴	حبوب
۳۲.۴	۸.۵	قند و شکر
۱۵.۸	۸.۵	انواع شیرینی و مربا (به جز شیرینی خشک)
۵۲.۷	۲۲.۴	انواع ادویه، سس ها و سایر ترکیبات خوراکی
۲۱.۵	۸.۲	نوشابه، آبمیوه و شربت
۱۰.۲	۴۷.۵	سایر اقلام
۱۶۳۰	۶۷۷.۶	کل خوراکی و آشامیدنی

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا، مرکز آمار ایران و محاسبات تحقیق

۱,۴,۲. اندازه بازار اقلام غیر خوراکی و خوراکی منتخب در خانوارهای شهری استان تهران

مطابق نمودار ۸ اندازه بازار اقلام هزینه ای منتخب در خانوارهای شهری استان تهران در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ در بازار مربوط به "بهداشت و درمان" و بازار مسکن، برق و آب و سایر سوخت ها با رشد بیش از دو برابر مواجه شده است. برای بازارهای پوشاک و کفش و حمل و نقل نیز تغییرات مشابهی رخ داده است.

نمودار ۸- اندازه بازار برخی اقلام منتخب هزینه ای خانوارهای شهری استان تهران - هزار میلیارد ریال

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا، مرکز آمار ایران و محاسبات تحقیق

۲. درآمدها

متوسط درآمد ناخالص خانوارها شامل درآمدهای پولی و غیرپولی آنها می باشد. درآمد پولی شامل درآمد حاصل از مزد و حقوق (بخش دولتی، خصوصی و تعاونی)، درآمد از مشاغل آزاد (کشاورزی و غیرکشاورزی)، درآمدهای متفرقه و درآمد حاصل از فروش کالاهای دست دوم می باشد. درآمدهای غیرپولی نیز شامل ارزش جاری مسکن شخصی، در برابر خدمت و رایگان و ارزش کالاها و خدمات در برابر مزد و حقوق، رایگان (نه ازخانواردیگر)، تولید برای مصرف در خانه، از محل کسب کشاورزی و غیرکشاورزی است.

متوسط درآمد ناخالص سالانه هر خانوار شهری در کل کشور در سال ۱۳۹۵، ۳۹۲ میلیون ریال بوده که نسبت به سال قبل آن رشد ۱۱,۳ درصدی داشته است. در میان خانوارهای شهری استان تهران، متوسط درآمد ناخالص ۵۹۱ میلیون ریال بوده که نسبت به سال قبل ۱۵ درصد رشد داشته و حدود ۲۰ میلیون تومان بیشتر از متوسط کشور بوده است.

جدول ۴- مقایسه متوسط درآمد ناخالص خانوارهای شهری تهران و ایران در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ -
میلیون ریال

درصد تغییرات سال ۱۳۹۵ به ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۴	
۱۱,۳	۳۹۲,۴	۳۵۲,۶	متوسط درآمد ناخالص خانوارهای شهری کل کشور
۱۵	۵۹۱,۳	۵۱۴,۳	متوسط درآمد ناخالص خانوارهای شهری استان تهران

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

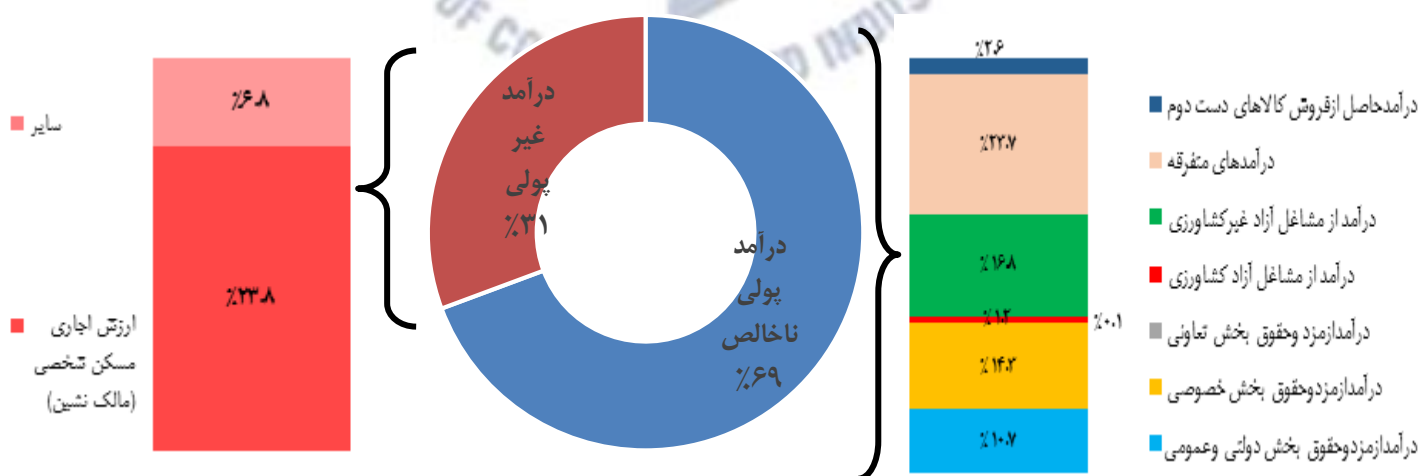
۲,۱. سهم انواع درآمدها از مجموع درآمد ناخالص

حدود ۱۴ درصد از مجموع درآمد خانوارهای شهری کل کشور از محل درآمد مزد و حقوق بخش خصوصی حاصل شده است. در استان تهران این سهم به ۱۲ درصد می رسد.
بدون در نظر گرفتن درآمدهای غیرپولی، سهم بخش خصوصی از درآمدهای خانوارهای شهری استان تهران در سال ۱۳۹۵، ۲۲ درصد و سهم آن در کل کشور ۲۰,۶ درصد می باشد.

در میان درآمدهای پولی، بیشترین متوسط درآمد در بین خانوارهای شهری کل کشور به ترتیب متعلق به درآمدهای متفرقه (۲۴٪)، درآمد ناشی از مشاغل آزاد غیرکشاورزی (۱۷٪) و درآمد ناشی از مزد و حقوق بخش خصوصی (۱۴٪) است.

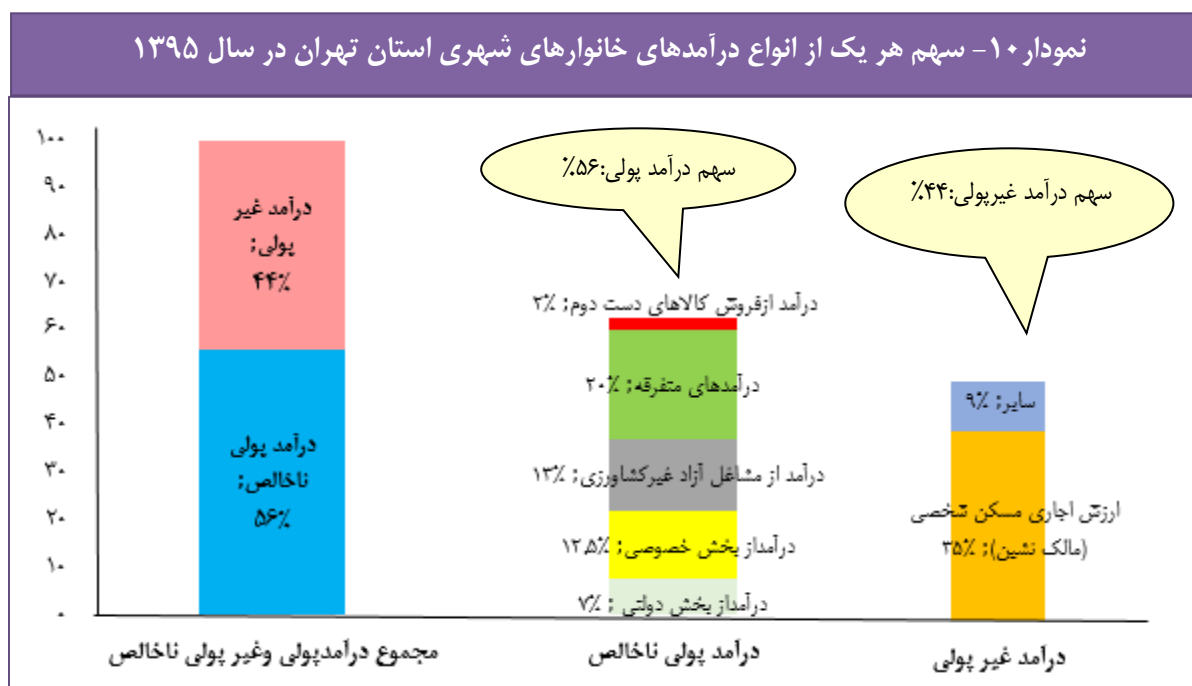
نمودار ۹- سهم هر یک از زیرگروه های درآمدی از کل درآمد ناخالص خانوارهای شهری کل کشور در سال ۱۳۹۵

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

در میان خانوارهای شهری استان تهران، درآمد ناخالص پولی سهم ۵۶ درصدی و درآمد غیرپولی سهم ۴۴ درصدی را به خود اختصاص می دهد. در واقع خانوارهای شهری استان تهران بیش از سایر استان ها از محل درآمدهای غیرپولی (ناشی از ارزش اجاری مسکن و سایر خدمات غیرپولی) موفق به کسب درآمد می شوند که از دلایل آن می توان به بالا بودن اجاره بهای مسکن و ارزش خدمات در تهران اشاره کرد. در میان درآمدهای پولی نیز درآمدهای متفرقه، درآمد از مشاغل آزاد غیرکشاورزی و درآمد از مزد و و حقوق بخش خصوصی بیشترین سهم را دارا می باشند. اکثریت سهم درآمد غیرپولی نیز متعلق به ارزش اجاری مسکن است که در تهران ۳۵ درصد از درآمد غیرپولی را از آن خود کرده است. سهم مسکن در درآمد غیرپولی استان تهران ۱۱ واحد درصد بیشتر از کل کشور است.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

با توجه به اینکه درآمدهای غیرپولی غالباً ناشی از درآمد اجاره مسکن است، چنانچه درآمد غیرپولی را در نظر نگیریم، سهم هر یک از اقلام درآمدی خانوارها به شرح جدول ۴ تغییر می یابد. سهم درآمد ناشی از مزد و حقوق بخش خصوصی در میان خانوارهای شهری کل کشور به حدود ۲۱ درصد و در میان خانوارهای شهری استان تهران به ۲۲ درصد می رسد.

جدول ۵- سهم اقلام درآمدی هر یک از خانوارهای شهری از کل درآمد پولی ناخالص-۱۳۹۵

سهم از کل درآمدهای پولی-درصد		
خانوارهای شهری استان تهران	خانوارهای شهری کل کشور	
۱۲.۵	۱۵.۴	درآمد از مزد و حقوق بخش دولتی و عمومی
۲۲.۳	۲۰.۶	درآمد از مزد و حقوق بخش خصوصی
۰.۰	۰.۱	درآمد از مزد و حقوق بخش تعاونی

جدول ۵- سهم اقلام درآمدی هر یک از خانوارهای شهری از کل درآمد پولی ناخالص-۱۳۹۵

سهم از کل درآمدهای پولی-درصد		
خانوارهای شهری کل کشور	خانوارهای شهری استان تهران	
۱.۸	۰.۸	درآمد از مشاغل آزاد کشاورزی
۲۴.۲	۲۳.۷	درآمد از مشاغل آزاد غیر کشاورزی
۳۴.۱	۳۶.۳	درآمدهای متفرقه
۳.۸	۴.۲	درآمد حاصل از فروش کالاهای دست دوم
۱۰۰	۱۰۰	مجموع درآمدهای پولی ناخالص

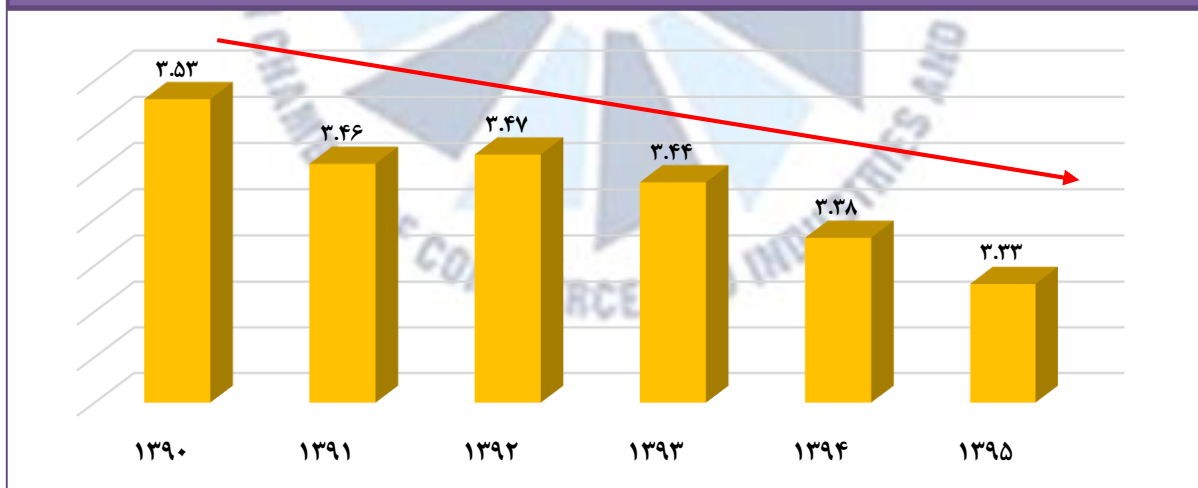
منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۳. سایر شاخص های خانوارهای شهری

۳.۱. بعد خانوار

بعد خانوار (تعداد اعضای هر خانوار) طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ روندی نزولی داشته است و هر سال نسبت به سال قبل خود با کاهش مواجه شده است (به جز سال ۱۳۹۲ که با افزایش اندک نسبت به سال ۱۳۹۱ مواجه بوده است)

نمودار ۱۱- روند تغییر بعد خانوار از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ (نفر)

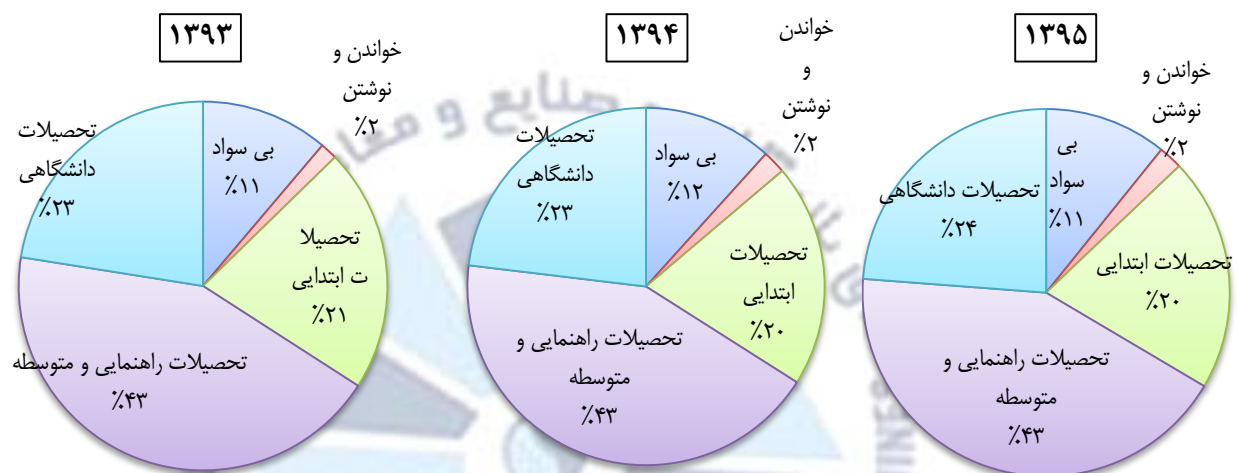

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۲.۳. تحصیلات

ترکیب جمعیت شش ساله و بیشتر در خانوارهای شهری بر حسب سواد طی سال های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ با اندکی تغییرات همراه بوده است. همانطور که در نمودار ۱۳ مشهود است سهم دارندگان تحصیلات دانشگاهی در میان خانوارهای شهری طی این سه سال روند افزایشی داشته است. سهم افراد بی سواد نیز که در سال ۱۳۹۴ نسبت به ۱۳۹۳ با افزایش مواجه شده بود، در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل آن کاهش یافته است.

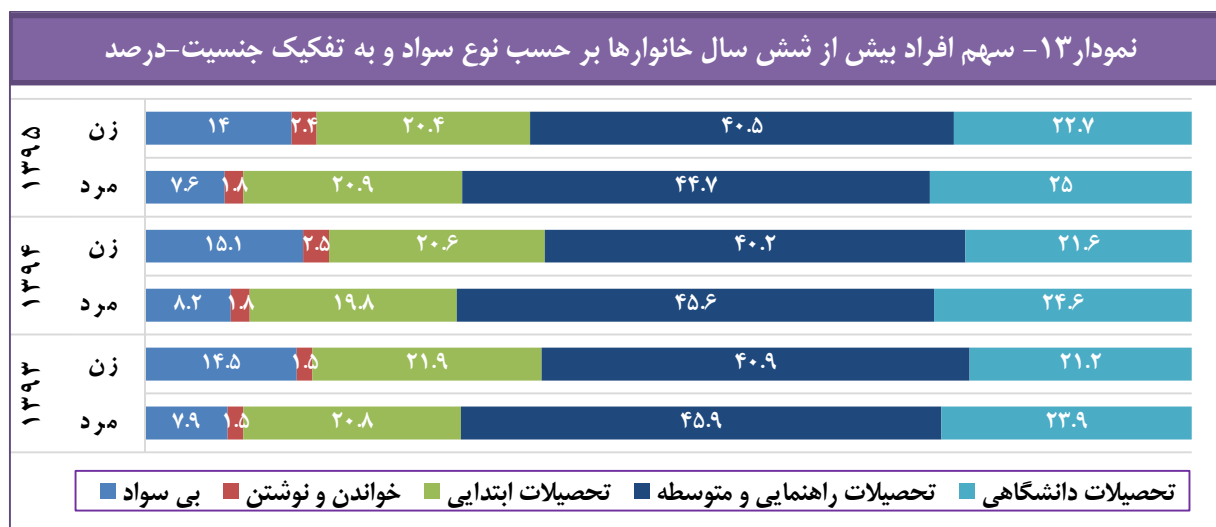
نمودار ۱۲- سهم افراد شش ساله و بیشتر در خانوارهای شهری کل کشور به تفکیک نوع سواد-درصد

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

توزیع جمعیت بر حسب سواد و به تفکیک جنسیت در میان افراد شش ساله و بیشتر خانوارهای شهری کشور طی سال های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ نشان می دهد که در میان افراد بی سواد سهم زنان از مردان بالاتر بوده است. اما در میان افرادی که قادر به خواندن و نوشتن بوده اند، زنان سهم بیشتری را به خود اختصاص داده اند. در میان افراد شش ساله و بیشتر خانوارهای شهری که تحصیلات ابتدایی دارند، طی سال های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴، توزیع جمعیت زنان بیش از مردان بوده اما این سهم در سال ۱۳۹۵ به نفع مردان افزایش یافته است. در تحصیلات راهنمایی، متوسطه و تحصیلات دانشگاهی نیز سهم مردان طی سه سال اخیر بیش از سهم زنان بوده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

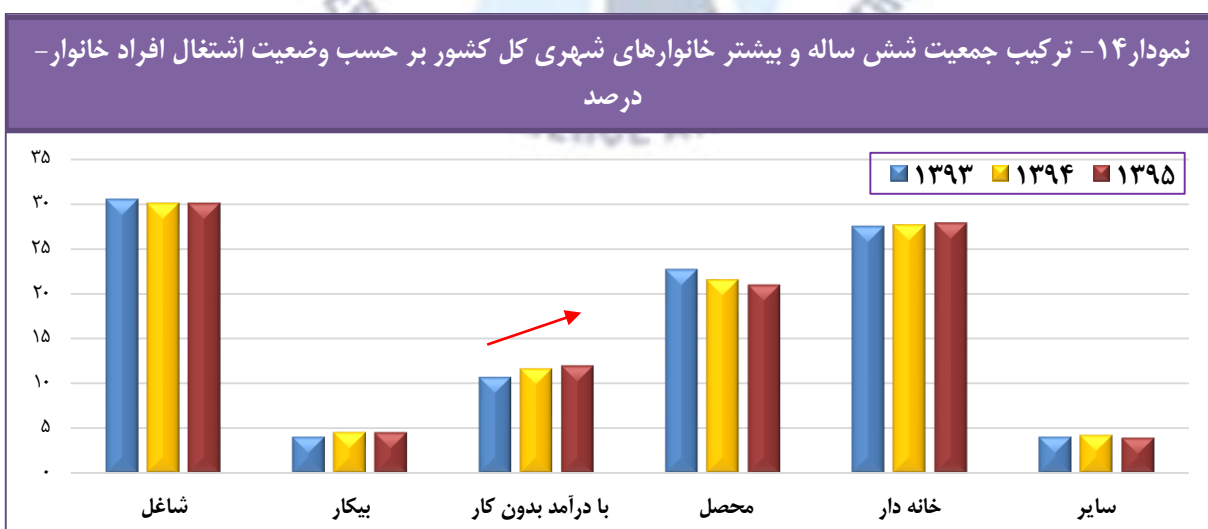
منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۳.۳. اشتغال

در میان خانوارهای شهری طی سال های ۱۳۹۳-۱۳۹۵، سهم شاغلین در خانوارهای اندکی کاهش یافته و به تبع آن سهم افراد بیکار افزایش یافته است. سهم محصلین نیز روند نزولی در پیش گرفته است و سهم افراد (زنان) خانه دار رو به افزایش بوده است. نکته قابل تامل، سهم بالای افراد "بدرآمد بدون کار" است که طی این سه سال افزایش یافته است.

سهم بالای افراد با درآمد بدون کار و روند افزایش آن طی سه سال متوالی می تواند به علت نرخ سود بالای بانکی و مسکن اجاره ای افراد باشد.

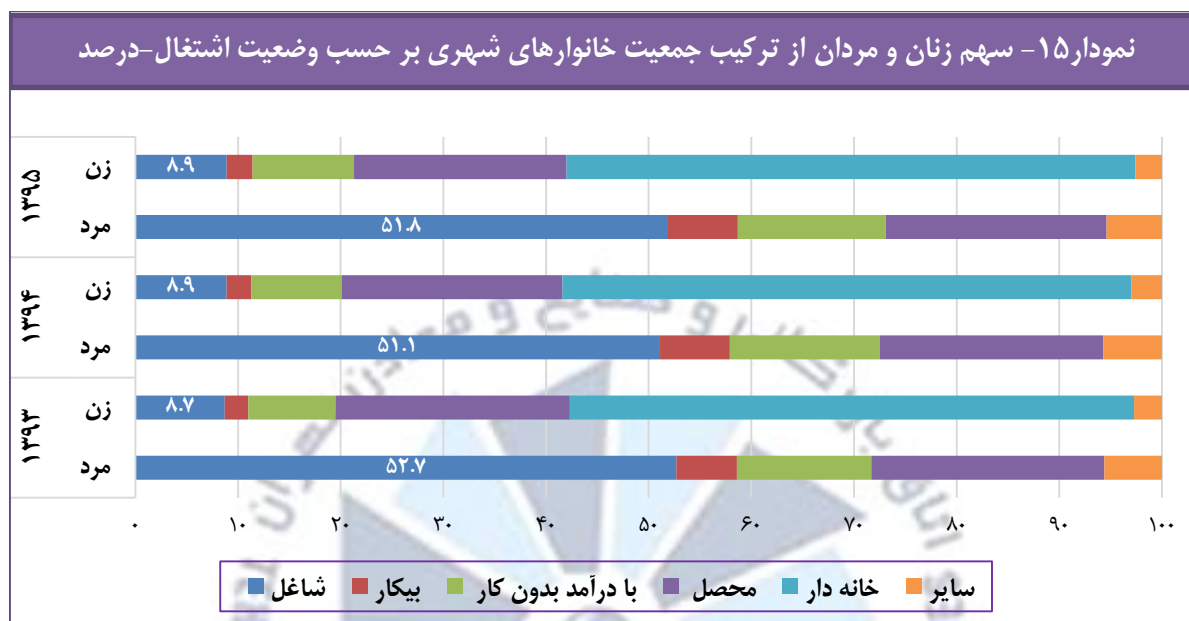

-سایر شامل افراد آماده کنکور (غیر شاغل و غیر بیکار)، ۶ تا ۱۰ سال (غیر محصل و غیر شاغل)، ناتوان و ... می باشد.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

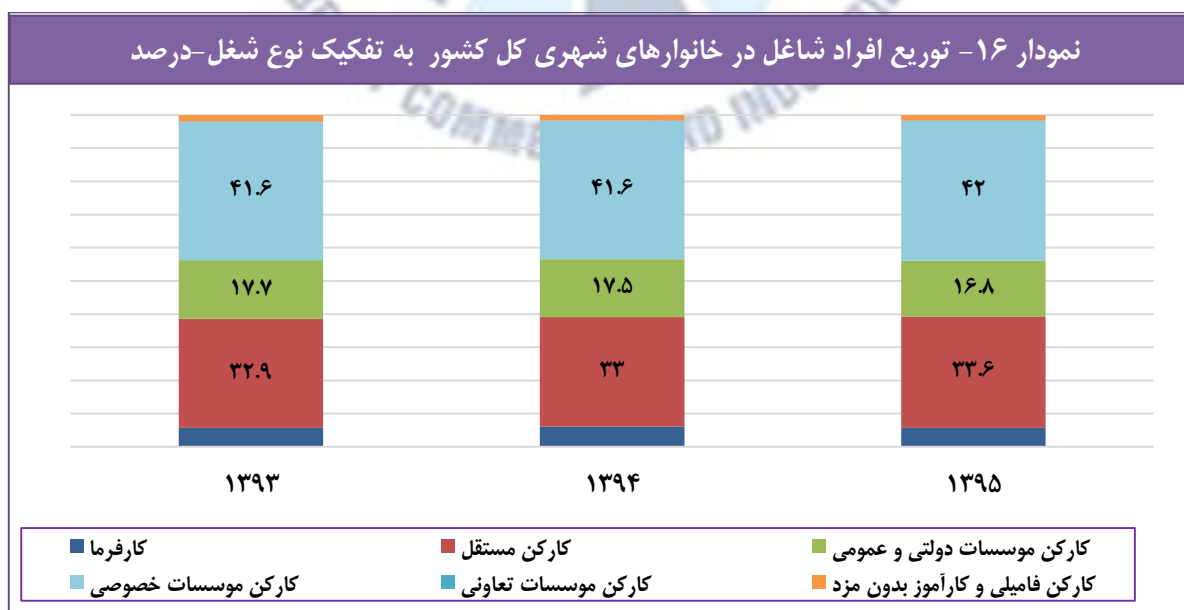
معاونت بررسی های اقتصادی

بررسی وضعیت اشتغال خانوارها در میان زنان و مردان نشان می‌دهد که با وجود اینکه سهم شاغلین خانوارها در میان مردان بسیار بالاتر از زنان است، اما این سهم در میان مردان در سال ۱۳۹۴ روند کاهشی در پیش گرفته و در سال ۱۳۹۵ اندکی به وضعیت قبلی خود (سال ۱۳۹۳) بازگشته است. در میان بیکاران اما سهم زنان و مردان طی سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ روند افزایشی داشته است. همچنین بیشتر افراد با درآمد بدون کار را مردان تشکیل می‌دهند.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

وضعیت شغلی هر یک از شاغلین خانوارهای شهری (شش سال به بالا) نشان می‌دهد که در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ در مجموع حدود ۷۵ درصد و در سال ۱۳۹۵ حدود ۷۶ درصد از شاغلین خانوارهای شهری کارکن مستقل و کارکنان بخش خصوصی هستند و تنها حدود ۱۷ درصد از شاغلین در بخش عمومی و دولتی مشغول بکارند.

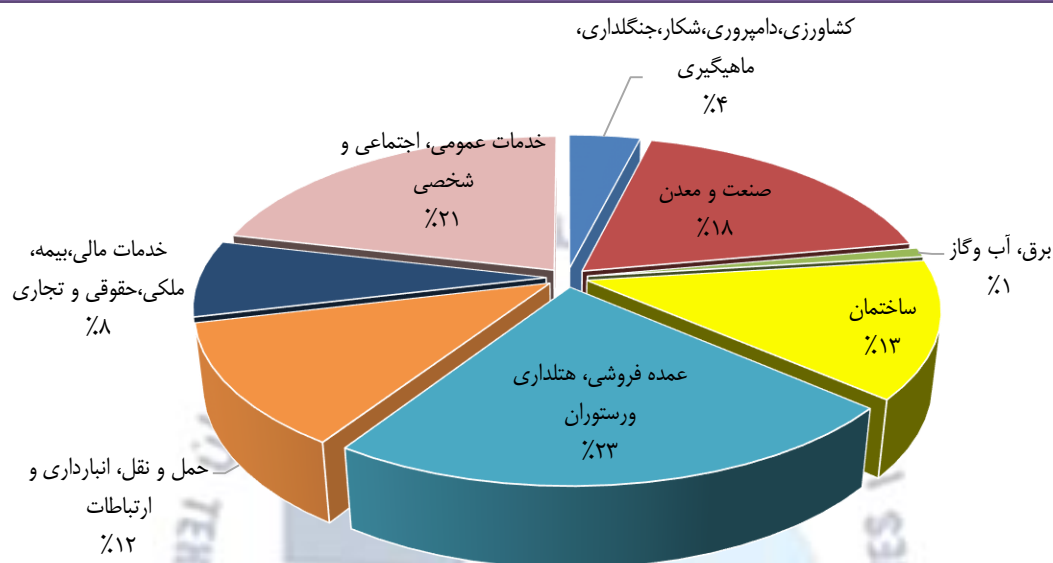

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

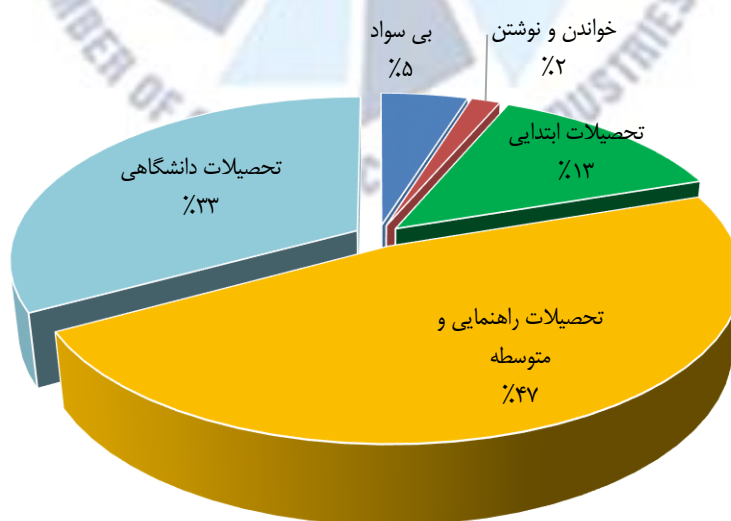
در میان شاغلین خانوارهای شهری کل کشور، فعالیت عمده فروشی، رستوران و هتل با سهم حدود ۲۳ درصدی بیشترین سهم را در میان رشته فعالیت محل کار شاغلین به خود اختصاص داده است. خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی با ۲۱ درصد و صنعت و معدن با ۱۸ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند. همچنین در میان افراد شاغل حدود ۴۷ درصد تحصیلات متوسطه و تنها ۳۳ درصد تحصیلات دانشگاهی دارند. (نمودارهای ۱۷ و ۱۸)

نمودار ۱۷- سهم افراد شاغل خانوارهای شهری بر حسب رشته فعالیت اصلی ۱۳۹۵-درصد

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

نمودار ۱۸- سهم افراد شاغل خانوارهای شهری بر حسب نوع سواد ۱۳۹۵-درصد

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

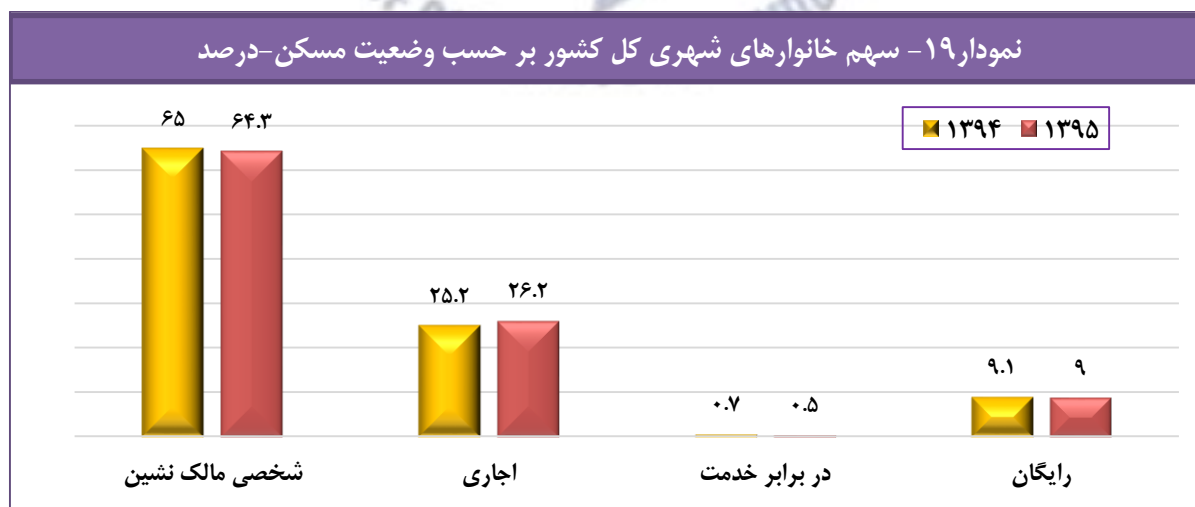
جدول ۶ ماتریسی از اطلاعات دو نمودار قبل را نشان می‌دهد. مطابق جدول ۶ می‌توان گفت در میان افراد شاغل خانوارهای شهری ۱۴,۵ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی هستند و در خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی مشغول بکارند. همچنین ۱۳,۳ درصد از این افراد دارای تحصیلات راهنمایی و متوسطه بوده و در عمده فروشی، هتل و رستوران کار می‌کنند. به عبارتی دیگر بخش عمده شاغلان تحصیل کرده دانشگاهی خانوارهای شهری در حوزه خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی مشغول بکارند و شاغلان با تحصیلات راهنمایی و متوسط خانوارهای شهری بیشتر در حوزه عمده فروشی، هتلداری و رستوران کار می‌کنند.

جدول ۶- ماتریس سهم افراد شاغل خانوار بر حسب میزان سواد و رشته فعالیت محل کار ۱۳۹۵-درصد									
کل	خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	خدمات مالی، بیمه، ملکی، حقوقی و تجاری	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	عمده فروشی، هتلداری و رستوران	ساختمان	برق، آب و گاز	صنعت و معدن	کشاورزی، دامپروری، شکار، جنگلداری، ماهیگیری	
۴۸	۰.۳	۰.۱	۰.۵	۱.۲	۱.۴	۰	۰.۷	۰.۶	بی سواد
۱.۶	۰.۱	۰	۰.۲	۰.۴	۰.۵	۰	۰.۲	۰.۲	خواندن و نوشتن
۱۳.۴	۱	۰.۴	۲	۳.۲	۳	۰	۲.۹	۰.۹	تحصیلات ابتدایی
۴۷.۲	۵.۴	۲.۶	۷.۷	۱۳.۳	۶.۲	۰.۳	۱۰.۱	۱.۶	تحصیلات راهنمایی و متوسطه
۳۳	۱۴.۵	۴.۴	۱.۶	۴.۷	۲.۳	۰.۶	۴.۳	۰.۶	تحصیلات دانشگاهی
۱۰۰	۲۱.۳	۷.۵	۱۲	۲۲.۸	۱۳.۴	۰.۹	۱۸.۲	۳.۹	کل

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۳.۴. وضعیت مسکن

مطابق نمودار ۱۹ در سال ۱۳۹۵، ۶۴ درصد از خانوارهای شهری دارای منزل شخصی می‌باشند که این سهم نسبت به سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است. حدود ۲۶ درصد از خانوارها نیز در منزل اجاری سکونت دارند که این سهم نیز نسبت به سال قبل افزایش یافته است.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۳.۵. لوازم زندگی

مطابق جدول ۷ در میان خانوارهای شهری کل کشور از سال ۱۳۹۰ تاکنون، سهم خانوارهای دارای تلفن همراه بیش از ۹۳ درصد بوده که در سال های اخیر به حدود ۹۶ درصد رسیده است. سهم خانوارهای دارای رایانه نیز همواره بین ۴۵ تا ۴۸ درصد متغیر بوده است. در سال ۱۳۹۵ حدود ۴۹ درصد از خانوارهای شهری از اتومبیل شخصی استفاده کرده اند که در مقایسه با سال ۱۳۹۰ حدود ۶,۴ واحد درصد افزایش یافته است. استفاده از موتورسیکلت نیز در بین خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ کاهش یافته است.

جدول ۷- سهم خانوارهای استفاده کننده از لوازم منتخب زندگی-درصد

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۴۸.۶	۴۶.۹	۴۵.۸	۴۴.۴	۴۳.۱	۴۲.۲	اتومبیل شخصی
۱۷.۲	۱۷.۴	۱۷.۲	۱۷.۸	۱۸.۴	۱۸.۵	موتورسیکلت
۴۵.۳	۴۶.۶	۴۸.۳	۴۷	۴۴.۹	۴۵.۹	رایانه
۹۶.۳	۹۵.۳	۹۵.۲	۹۴.۷	۹۳.۷	۹۳.۳	تلفن همراه

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

۳.۶. تسهیلات محل سکونت

استفاده از تسهیلات در محل سکونت خانوارهای شهری کل کشور طی ۵ سال اخیر با تغییراتی همراه بوده است؛ مطابق جدول ۸، سهم خانوارهای استفاده کننده از تلفن کاهش یافته و از ۸۵ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۷۷ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. درصد خانوارهای استفاده کننده از اینترنت نیز در سال ۱۳۹۵ نسبت به ۵ سال گذشته دو برابر شده است. همچنین در سال های اخیر خانوارهای بیشتری از کولرهای گازی و پکیج ها در محل سکونت خود استفاده می کنند.

سهم خانوارهایی که از سیستم فاضلاب شهری بهره می برند در سال ۱۳۹۵ به حدود ۵۲ درصد رسیده و بالغ بر ۹۴ درصد خانوارهای شهری از گاز شهری بهره مندند.

جدول ۸- سهم خانوارهای شهری استفاده کننده از تسهیلات محل سکونت-درصد

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۷۷.۱	۷۸.۶	۸۰.۸	۸۲.۲	۸۳.۵	۸۵.۳	تلفن
۵۰.۵	۳۷.۹	۲۸.۴	۲۳.۹	۲۱.۲	۲۱.۸	اینترنت
۶۳.۸	۶۳.۵	۶۳	۶۲.۵	۶۲.۳	۶۲.۹	کولر ثابت آبی
۱۹.۳	۱۹	۱۸.۵	۱۷.۶	۱۶.۶	۱۶	کولر گازی
۱۰.۹	۵.۳	۵.۲	۵.۲	۳.۹	۳.۳	پکیج
۵۱.۷	۴۶.۵	۴۳.۵	۴۱.۲	۳۸.۷	۳۶.۸	سیستم فاضلاب شهری
۹۴.۴	۹۳.۸	۹۲.۸	۹۲.۹	۹۲.۸	۹۳.۲	گاز شهری

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.